

Varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuva toimintasuunnitelma

Toimintakausi 2023–2024

Päiväkodit laativat vuosittain kaikkia yksikön toimintamuotoja koskevan toimintasuunnitelman kunnassa käytössä olevaan lomakepohjaan. Päiväkodin johtaja laatii suunnitelman syyskuun loppuun mennessä yhdessä päiväkodin henkilöstön kanssa ja sen hyväksyy varhaiskasvatuksen johtaja. (Vasu s.6)

Toimintayksikkö: Veittijärven päiväkot

Käsitelty toimintayksikössä: syyskuu 2023

Kuvaus toimintayksiköstä

Yksikön toimintamuodot: Varhaiskasvatus ja esiopetus

Ryhmät: Peipposet (2-5-vuotiaat), Joutsenet (2-5-vuotiaat tuettu ryhmä), Tuulihaukat ja Pääskysel (esiopetus)

Toimintayksikön arvoperusta

Varhaiskasvatyüksiköissä käydään säännöllistä arvokeskustelua siitä, miten Ylöjärven kaupunkistrategian arvot ja varhaiskasvatuksen perusteiden mukaiset arvot näkyvät varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Käyty keskustelu tiivistetään toimintasuunnitelmaan. Jokaisen varhaiskasvatuksen henkilökunnan jäsenen on tärkeä miettiä omia arvojaan ja miten ne näkyvät tavassa tehdä työtä lasten kanssa. (Vasu s.26)

Yksikön arvot

Lapsuus on itsessään merkityksellinen ja arvokas elämänvaihe ja jokainen lapsi ainutlaatuinen omana itsenään. Varhaiskasvatuksessa tärkeä tehtävämme on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, johon liittyy kokemus yhteisöllisyydestä: yhdessä oppimisesta ja tekemisestä sekä hyväksytyksi tulemisesta.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu on läsnä kaikessa toiminnassamme. Panostamme arjen kohtaamisiin ja vuorovaikutustilanteisiin. Pienryhmätoiminnan avulla mahdollistamme kaikille kiireettömän ja rauhallisen oppimisympäristön, jossa jokainen lapsi voi kukoistaa omana itsenään ja rohkaistuu osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiseen tekemiseen.

Kunnioitamme ja arvostamme erilaisuutta. Olemme avoimia erilaisille ajatuksille ja annamme tilaa erilaisille tavoille toimia. Tutustumme avoimin mielin asioihin ja ilmiöihin ja laajennamme siten yhdessä ymmärrystämme maailmasta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (käsitelty toimintayksikössä syyskuu2023)

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen on käynnistetty yksikössä elokuussa 2023 ja suunnitelman laatiminen etenee prosessina toimintakauden 2023-2024 ajan. Koko henkilökunta osallistuu aiheeseen liittyvään

Opetushallituksen julkaisemaan koulutuswebinaariin syksyn 2023 aikana. Toteutamme selvityksen yksikköemme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilasta hyödyntäen "tasa-arvoinen varhaiskasvatus.fi" -sivuston materiaaleja (esim. "ulkoilun havainnointitaulukko" ja "tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskävely").

Henkilöstö perehtyy tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitteluun liittyvään materiaaliin ja ohjeistukseen Pedagogisissa- sekä hoitajatiimeissä käymme yhteistä keskustelua aihepiiriin liittyen. Kaikissa lapsiryhmissä ja myös yhteisesti koko yksikön tasolla havainnoidaan ja arvioidaan toimintaympäristöä ja toimintakulttuuria em. menetelmien avulla. Suunnitelman sisältöjä pohditaan ja linjataan yhteistyössä koko henkilöstön kesken ja suunnitelmatekstiä kirjoitetaan Peda-tiimeissä

Lapset osallistetaan ympäristön tarkkailuun ja havaintojen tekemiseen esim. "tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskävelyn" avulla. Huoltajien osallisuus mahdollistetaan aiheeseen liittyvän kyselyn muodossa. Kysely laaditaan ja laitetaan jakoon syksyn 2023 aikana.

Laaja-alaisen osaamisen huomioiminen yksikössämme

Digitaalinen osaaminen

Digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta. (Vasu s. 35)

Digitaalisen osaamisen tavoitteina ovat turvallisuus ja vastuullisuus teknologian käytössä ja digitaalisissa oppimisympäristöissä toimimisessa. Varhaiskasvatuksessa kehitetään henkilökunnan digitaalista osaamista hyödyntäen kaupungin digimentoria, olemassa olevan osaamisen jakamista ja yksiköissä olevia laitteita, jotta saavutetaan edellä mainitut tavoitteet. Uudet lukutaidot hankkeen osa-alueita käytetään pohjana lasten digitaalisen osaamisen kehittämisessä.

Luodaan varhaiskasvatuksesta perusopetukseen johdonmukainen oppimisen kokonaisuus, johon kuuluvat laitteiden käytön opettelu, kriittisen ajattelun ja ongelmaratkaisukyvyyn kehittäminen sekä monipuolisten työtapojen harjoittelu.

Harjoittelemme yhteisöllistä digitaalista työskentelyä. Digitaalisia mahdollisuuksia hyödynnetään fiktiivisiin rooleihin, satuihin ja tarinoin eläytymisessä. Harjoitellaan oman sisällön tuottamista erilaisissa digitaalisissa oppimisympäristöissä.

Henkilöstö hyödyntää digitaalisia palveluja vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa. Lapset saavat kokemuksia siitä, miten digitaalisissa palveluissa voi osallistua yhteisön toimintaan.

Toteutamme "Uudet lukutaidot" -hankkeen sisältöjä seuraavasti:

Medialukutaito: Tutustutaan mediaan ja erilaisiin mediasisältöihin. Opetellaan ymmärtämään, että osa median esittämistä asioista on totta ja osa kuvitteellista.

Ohjelmointiosaaminen: Tarjoamme ohjelmointiharjoituksia niin digitaalisilla välineillä kuin leikkien ja pelien avulla. Kannustamme tutkivaan työskentelyyn ja tutkimme yhdessä ilmiöitä.

Yksikön toimintakulttuurin kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa tuetaan yksiköiden ja toimintamuotojen omaa kehittämistyötä. Kokemuksia ja hyviä käytäntöjä jaetaan henkilöstön kesken. Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuuksia ammatilliseen keskusteluun. Toimintakulttuurin kehittymistä tuetaan vakiinnuttamalla vertaisoppimisen keinoja esim. agentti- ja mentorointimenetelmillä. Varhaiskasvatuksessa kokeillaan rohkeasti ja ennakkoluulottomasti uusia menetelmiä, välineitä ja sovelluksia. (Vasu s. 41)

Yksikön toimintakulttuurin kehittämistyön ydin on yhteisen pedagogisen keskustelun ylläpitäminen (viikoittaiset tiimi- ja peda-palaverit). Opettajat kantavat päävastuun tiimien toiminnasta ja varmistavat kaikkien toimijoiden mahdollisuudesta olla osallisina yhteisessä keskustelussa. Peda-tiimikäytäntöjä terävöittämällä ja uudelleen organisoimalla pystymme syventämään ja laajentamaan yksiköidemme pedagogista keskustelua ja työskentelyä. Tiimeissä vastuut jaetaan kaikkien toimijoiden kesken huomioiden jokaisen vahvuudet ja myös kiinnostuksen kohteet.

Kaksi kertaa toimintakauden aikana (kevät ja syksy) toteutamme Tiikko-Veittijärvi-Kaurasmäen yhteisen kehittämispäivän, jonka teema rakentuu osaamisen jakamisen ympärille. Toteutamme kehittämispäivissä mm. osaamispaikkoja, joissa henkilökunta jakaa menetelmällistä osaamistaan muille. Voimme myös toteuttaa oman sisäisen koulutuksen.

Tavoitteena on tutustua erilaisiin toimintakulttuureihin, toimintatapoihin ja käytössä oleviin materiaaleihin ja menetelmiin esim. Vieraillemalla muissa päiväkodeissa/ryhmissä ja jakamalla tietoa, osaamista ja vinkkejä.

Inklusiivisten toimintatapojen kehittäminen ja toteuttaminen yksikössä

Inklusiivisuus toteutuu laadukkaassa pedagogisessa toiminnassa, erityispedagogisessa osaamisessa, kasvatus- ja opetushenkilöstön sitoutumisessa inklusiivisiin periaatteisiin, ympäristön muokkaamisessa lapsille sopivaksi ja yhteistyössä vanhempien ja monialaisten ammattilaisten kanssa. Jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus omassa lapsiryhmässään toteutuvaan varhaiskasvatukseen sekä kehityksen ja oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeen. Lapsella on kuitenkin tuen tarpeidensa mukaisesti oikeus myös varhaiskasvatukseen ja tuen toteuttamiseen pienennetyssä lapsiryhmässä (esim. lapsiryhmän pienennys, pienryhmä, integroitu ryhmä, erityisryhmä). (Vasu s.40)

Opimme kohtaamaan ja arvostamaan erilaisuutta, kun toimimme yhdessä erilaisten ihmisten kanssa. Otamme kaikki lapset ja perheet vastaan avoimesti ja arvostaen. Tuemme lasten ryhmäytymistä ja havainnoimme läpi toimintakauden lasten välistä vuorovaikutusta ja kaverikuvioita. Ohjaamme ja autamme lapsia kaveritaidoissa ja huolehdimme siitä, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi. Muokkaamme tarpeen mukaan toimintaympäristöämme niin, että se parhaalla mahdollisella tavalla tarjoa kaikille ryhmän lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia ja onnistua omista lähtökohdistaan.

Jatkuvan havainnoinnin avulla pysymme tietoisina lasten välisistä kaverisuhteista ja tarvittaessa heitä näissä tilanteissa myös ohjaamme ja autamme. Oman arvioinnin (esim. "läheisyyden kehä") avulla pysymme tietoisina siitä, tulevatko kaikki lapset päivittäin kuulluiksi ja kohdatuiksi. Mikäli havaitsemme jonkun lapsen jäävän "vähemmälle", muutamme omaa toimintaamme.

Tavoitteena on luoda ilmapiiri, joka vaikuttaa myönteisesti lasten kasvu- ja oppimisympäristöön. Käytämme paljon erilaisia tunnetaito-materiaaleja ryhmissä.

Mahdollistetaan lasten vierailut toisissa ryhmissä: luodaan turvallista ilmapiiriä ja tutustutaan toisiimme paremmin.

Yksikkömme koulun yhteydessä on oivallinen paikka inklusiiviselle työtavalle. Arjen kohtaamisissa koulun käytävillä ja pihalla syntyy luontevasti avointa vuorovaikutusta ja kommunikointia. Voimme suunnitella ja sopia yhdessä monipuolisista tavoista toimia. Veijot (Veittijärven joustavat ryhmät, esi- ja alkuopetuksen yhteistoiminta) tukevat inklusiivisuutta koko talossa.

Keskustelun tueksi: [reflektointityökalu inklusiivisuuden arviointiin_2019.pdf \(oph.fi\)](#)

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Kehotunnekasvatus

Lasten kanssa opetellaan turvataitoja, vahvistetaan itsearvostusta ja itsemääräämisoikeutta. Lasta tuetaan ymmärtämään, että keho on oma, arvokas ja tärkeä. Lapselle seksuaalisuus, itsensä tutkiminen ja kehostaan nauttiminen on hyvin luonnollista ja avointa. Lapselle opetetaan oman ja muiden kehojen arvostamista, ja opetetaan mitkä alueet kehossa ovat yksityisiä. Lapsia kannustetaan avoimeen ja sallivaan keskusteluun ja luodaan turvallinen ilmapiiri, jossa kaikille tunteille ja kysymyksille on tilaa. Asioista puhutaan niiden oikeilla nimillä lapsen ikätaso huomioiden. Aikuisella on vastuu siitä, että lapsi uskaltaa kääntyä kaikissa kysymyksissä ja ongelmissa aikuisen puoleen. (Vasu s.33)

Keskeistä kehotunnekasvatuksessa on jokaisen ihmisen koskemattomuus ja rajat yhdessä oltaessa. Aikuiset luovat omalla esimerkillään kuvaa turvallisesta ja hyväksyvästä ilmapiiristä, vastuu turvataitojen opettamisesta on aikuisilla. Arjessa pidetään huolta esim. vessarauhasta sekä rauhallisesta lepohetkestä. Kehotunnekasvatuksen tukena käytämme erilaisia aiheeseen liittyviä materiaaleja (esim. Pipunan oma napa -kirja sekä Turvataidot -materiaali)

Kestävä elämäntapa

Sosiaalisesti kestävä elämäntapa on varhaiskasvatuksessa keskeistä. Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen oppiminen pedagogisesti suunnitelluissa toiminnoissa sekä arjen eri tilanteissa ovat olennaisia. Henkilöstön antama malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä. Osallisuuden ja kuulluksi tuleminen kokemus luon hyvinvointia nyt ja myöhemmin. Lapsi voi ikätasonsa mukaan vaikuttaa arjessaan moniin asioihin. Ylöjärvellä on käytössä kestävä elämäntavan käsikirja, joka tukee kasvattajia tiedon kartuttamisessa ja arjen toiminnoissa. Päiväkotien kestävästä kehityksestä vastaavat työntekijät pitävät keskustelua teemasta säännöllisesti yllä omassa työyhteisössään (Vasu s. 46)

Varhaiskasvatuksen "kestävän elämäntavan -käsikirjasta" poimitaan teemoja toteutettavaksi toimintakauden aikana.

Kasvatuksen ja opetuksen keinoin lapsia ohjataan arvostamaan luontoa ja ympäristöä sekä edistämään kestävää kehitystä omilla valinnoillaan ja toimintatavoillaan. Opettelemme yhdessä mm. jätteiden lajittelua (esim. biojäte, sekajäte, paperit, pahvit). Teemme kierrätysretkiä lasten kanssa läheiselle keräyspisteelle. Käden taidoissa hyödynnämme myös kierrätysmateriaaleja.

Liikuntakasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti sekä kokemaan liikunnan iloa. Lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on riittävästi mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikuntaan sekä sisällä että ulkona. Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Riittävä fyysinen aktiivisuus on tärkeää lapsen terveille kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. (Vasu s. 66)

Lasten liikunnallista elämäntapaa edistetään toteuttamalla liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaa yhteistyössä Ylöjärven kaupungin hyvinvointipalveluiden kanssa. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle liikkumisen ilo sekä riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus.

Yksikön oppimisympäristöt ja niihin liittyvät toimintaperiaatteet

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään suunnitelmallisesti monipuolisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät toimintaperiaatteet sekä mahdolliset muut yhteistyötahot kirjataan toimintasuunnitelmaan. Toimintasuunnitelmaan kirjattuja oppimisympäristöön liittyviä asioita ja niiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään vuosittaisen itsearvioinnin yhteydessä. Oppimisympäristöjen arviointia ja kehittämistä tehdään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa sekä vertaisarvioinnin keinoin. Varhaiskasvatuksen henkilöstö ilmoittaa epäkohdista päiväkodin johtajalle. Oppimisympäristöjen kehittämistä toteutetaan yhdessä Ylöjärven kaupungin tekniikka- ja ympäristöosaston kanssa. (Vasu s. 48)

Oppimisympäristöjä käytetään mahdollisimman monipuolisesti ja niitä myös muokataan (päiväkodin sisä- ja ulkotilat). Pyrimme luomaan oppimista tukevaa, lapsia osallistavaa ja leikkiin houkuttavaa oppimisympäristöä lähtien lasten toiveista, tarpeista ja kiinnostuksesta.

Päiväkodin sisätiloissa oppimis- ja leikkiympäristöä muokataan ja rakennetaan lasten tarpeiden, toiveiden ja kiinnostuksen mukaan pitkin kautta. Inklusiivisuuden toteutuminen huomioidaan rakentamalla oppimisympäristöä siten, että se tarjoaa kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet leikkiä ja toimia ja kokea onnistumista. Leikki- ja toimintaympäristöjä muokattaessa kiinnitetään huomiota siihen, että kaikkien toimijoiden on turvallista liikkua ja toimia tiloissa

Toteutamme oppimisympäristön arviointia omien kokemustemme ja havaintojemme perusteella sekä lapsilta ja huoltajilta saamamme palautteen ja toiveiden perusteella. Oppimisympäristöjen arviointia toteutamme Karvin tavoitepohjaisen arviointimallin mukaisesti Arvioinnin tukena käytämme tarvittaessa Strain & Josephin (2004) laatimaa "Oppimisympäristön arviointilomaketta".

Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Luottamuksen pohja huoltajien kanssa luodaan päivittäisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kannustaa huoltajia osallistumaan yhteiseen suunnitteluun ja arviointiin sekä tukee huoltajia keskinäisessä verkostoitumisessa. Tulevaisuudessa nostamme säännöllisin välein pedagogisesti tärkeitä aihealueita arjen vuorovaikutustilanteisiin ns. ovensuukeskusteluihin. Saamaamme tietoa hyödynnetään toiminnan ja toimintaympäristön suunnittelussa. (Vasu s. 50)

Kaikkein merkityksellisin yhteistyön muoto ja tapa on kasvatushenkilöstön ja huoltajien päivittäinen kohtaaminen. Varaamme aikaa ja tilan kohtaamiselle ja keskustelulle lasta tuotaessa ja noudettaessa pysymme puolin ja toisin

tietoisina siitä, mitä lapselle kuuluu ja mitkä asiat hänen elämässään ovat kulloinkin "pinnassa". Päivittäisellä ajatustenvaihdolla tavoittelemme luottamusta ja yhteistä ymmärrystä lapsen parhaasta.

Huoltajien osallisuutta vahvistaaksemme tulemme esim. toteuttamaan joitain kyselyitä liittyen oman päiväkodin toimintatapoihin tai esiin tuleviin ja kysymyksiä herättäviin asioihin. Kyselyitä toteutetaan sekä vanhempainilloissa että Webropolilla.

Vasu-keskusteluissa otetaan puheeksi myös päiväkodin toimintaan liittyviä asioita ja pyydetään näistä huoltajilta palautetta, toiveita ja ideoita.

Monialainen yhteistyö

Varhaiskasvatus toimii yhteistyössä lapsiperheiden sosiaalityön, lastensuojelun, neuvolapalvelujen, lasten ja nuorten erityispalveluiden, terveyspalvelujen, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa sekä hallinnon että käytännön toiminnan tasolla. Muita yhteistyötahoja ovat mm. eri uskontokunnat ja yhdistykset. Yksityisen palveluntuottajan kanssa tehtävä yhteistyö koostuu ohjauksesta ja valvonnasta sekä yhteistyötapaamisista (Vasu s.51)

Varhaiskasvatusyksiköt tekevät aktiivista monialaista yhteistyötä. Henkilöstö ohjaa asiakasperheitä palvelujen piiriin perheen tarpeiden mukaisesti.

Ylöjärvellä toteutetaan lokakuussa 2023 verkostoyhteistyöpalaveri, johon ovat varhaiskasvatuksen kanssa osallistumassa ainakin neuvola, perhetyö, MLL ja seurakunta. Kokouksen tarkoituksena ja tavoitteena on luoda ja vahvistaa yhteistyöverkostoja Ylöjärven pienten lasten ja heidän perheidensä tukemiseksi. Osallistumme yhteistyöpalaveriin ja verkostoyhteistyön kehittämiseen. Tarkoituksenamme on myös toteuttaa aikana vanhempainilta, johon pyydämme asiantuntijaa (esim. perhetyöntekijä) puhumaan huoltajille lasten kasvatukseen ja toimivaan arkeen liittyvistä asioista, esim. lasten ruutuaika ja rajojen asettaminen.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköiden suunnittelukäytännöt, palaverikäytännöt ja työryhmät Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköissä opettajat kokoontuvat viikoittain pedatiimiin, johon mahdollisuuksien mukaan osallistuu myös lastenhoitaja. Pedatiimissä suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen yhteisen pedagogisen vuosikellon mukaisia asioita. Pedatiimien lisäksi yksiköissä järjestetään lapsiryhmäkohtaisia tiimipalavereita sekä lastenhoitajien omia kehittämispalavereita. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa mahdollistetaan lasten ja huoltajien osallisuus.

Pedagoginen dokumentointi

Henkilöstö toteuttaa yhdessä lasten kanssa digitaalisin menetelmin monipuolista pedagogista dokumentointia. Lapset ovat osallisina dokumentoinnissa esimerkiksi videoimalla, valokuvaamalla tai äänittämällä itse. Erilaisia talletettuja dokumentteja käydään läpi myöhemmin lasten kanssa, tiimipalavereissa sekä huoltajien tapaamisissa kuten vasukeskusteluissa. Digitaalisia dokumentteja hyödynnetään pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Digitaalista dokumentointia voidaan hyödyntää myös tukea tarvitsevien lasten moniammatillisessa yhteistyössä muun muassa videomateriaalia käyttäen. (Vasu s. 55).

Padlet on käytössä kaikissa päiväkotimme ryhmissä toiminnan dokumentoimisen kanavana. Jokainen ryhmä voi dokumentoida sinne toimintaansa oman aktiivisuutensa mukaan. Jokainen työntekijä opettelee käyttämään

Padlettia, ettei dokumentointi jää yhden työntekijän varaan. Kun aktivoidaan vanhemmat vastavuoroisesti mukaan vastavuoroisesti Padletin käyttöön, saadaan vahvistettua yhteistyötä.

Lasten tekemiä lauluja, animaatioita ja kirjoja voidaan myös julkaista eri alustoilla. Julkaisuja tutkitaan yhdessä lasten kanssa ja myös vanhemmilla on mahdollisuus niitä nähdä.

Oppimisen alueet

Minä ja meidän yhteisömme

Katsomuskasvatus

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonnottomuutta. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenvuorokiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet, kuten pukeutuminen tai ruokailu. Lasten ihmettelylle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänskysymyksiä. Katsomuskasvatuksessa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Katsomuskasvatus tukee muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista (vasu s. 63).

Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa toimipaikoissaan toteutettavasta katsomuskasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatukseen ei kuulu minkään uskonnon tai katsomuksen opetusta. Teemme yhteistyötä Ylöjärven seurakunnan kanssa, myös muiden katsomuksellisten ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Ylöjärven seurakunnan kanssa on laadittu sopimus katsomuskasvatuksen toteuttamisen periaatteista, sopimuksen liitteenä on ns. B-osa. Se on konkreettinen käsikirja, joka ohjaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä toteuttamaan katsomuskasvatusta vasun linjaamalla tavalla. Työyhteisön yhteinen ymmärrys erilaisiin katsomuksiin tuo henkilöstölle varmuutta ja rohkeutta avata katsomuskasvatusta ja siihen liittyvää pedagogista toimintaa huoltajille.

[Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

[Katsomuskasvatuksen toteuttamisen korit \(B-osa\)](#)

Veittijärvellä toteutetaan katsomuskasvatusta Vasun ja OPH:n ohjeiden mukaisesti. Syksyllä 2023 toiminnan alkaessa päiväkodeissa katsomuskasvatus toteutuu suunnitellusti osana varhaiskasvatusta ja huomioidaan vasukeskusteluissa. Katsomuksia tarkastellaan tasaveroisina arvottamatta niitä. Katsomuskasvatus on tutustumista lapsiryhmässä ja lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin ja katsomuksiin. Uskonnottomuutta tarkastellaan muiden katsomusten rinnalla.

Tilaisuudet ja tuokiot, joihin osallistutaan ovat osa päiväkodin omaa toimintaa ja yleissivistävää opetusta, eivätkä ne sisällä uskonnonharjoittamista (rukous, virret jne.) Tilaisuuksista ja tuokioista tiedotetaan vanhempia, mutta erillistä osallistumislupaa ei näihin em. tilaisuuksiin tarvitse Vasun ja OPH:n ohjeiden mukaisesti kysyä. Päiväkodilla ei myöskään ole näin ollen velvollisuutta järjestää korvaavaa rinnakkaistilaisuutta.

Seurakunnan työntekijät vierailevat päiväkodilla ja ohjaavat etukäteen päiväkodin toimesta varatut toimintatuokiot. Seurakunta voi toimia oppimisympäristönä, esim. Kirkkorakennukset ja hautausmaat. Vierailut ja toiminta seurakunnan ympäristöissä on suunnattu ensisijaisesti viskari- ja eskari-ikäisille.

Perinteiset juhlat voivat sisältää yksittäisen virren. Yksittäisen virren laulaminen tai joulukuvaelman esittäminen ei tee juhlasta uskonnollista tilaisuutta, koska uskontoon viittaavat juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee ryhmien laadukasta peruspedagogiikkaa ja on mukana yleisen, tehostetun sekä erityisen tuen prosesseissa. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja työskentelee lapsiryhmissä toteuttaen kolmitasoista tukea yhdessä henkilöstön kanssa samalla konsultoiden ja ohjaten heitä tukeen liittyvissä asioissa. Lapsiryhmien muodostaminen tehdään yhteistyössä päiväkodinjohtajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja lapsiryhmän henkilöstön kanssa. Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu tuen toteuttamiseen ja kaikilla on vastuu siitä.

Varhaiskasvatusyksikön johtaja huolehtii, että tukea tarvitsevan lapsen kanssa työskentelevä henkilöstö sitoutuu käyttämään erityisopettajan kanssa sovittuja tuen menetelmiä ja arvioimaan niiden vaikutusta lapsen kehitykseen ja oppimiseen yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Henkilöstön tuen osaamista lisätään tarvittaessa koulutuksilla ja työssä oppimista ohjaamalla. (Vasu s. 75)

Ryhmän opettaja vastaa tuen suunnittelusta, arvioinnista ja kehittämisestä tiimissä. Dokumentointi on tässä ensiarvoisen tärkeää. Veo (varhaiskasvatuksen erityisopettaja) tuo prosessiin mukaan oman erityisosaamisensa ja tukee tiimiä. Opettaja huolehtii ja vastaa myös siitä, että tiimin kaikki jäsenet ovat tietoisia tuen tavoitteista ja sovitusta menetelmästä ja osallistuvat kukin osaltaan myös tuen toteuttamiseen.

Lastenhoitajat osallistuvat prosessiin tuomalla keskusteluun omat havaintonsa. Heidän tulee myös sitoutua tuen toteuttamiseen (yhdessä sovittuihin menetelmiin ja toimintatapoihin). Sovittuja toimintatapoja ja pedagogisia tavoitteita tulee toteuttaa arjessa koko ajan.

Veo laatii tuen esitykset tehostetun ja erityisen tuen tasolla ja vastaa tuen hallinnollisten prosessien toteutumisesta. Veo osallistuu tuen suunnitteluun kaikilla tuen tasoilla osallistumalla tarvittaessa vasukeskusteluihin ja esiopetuksen tuen keskusteluihin, ryhmien tiimipalavereihin ja lapsiryhmän toimintaan. Ryhmissä veo toteuttaa samanaikaisopetusta ja ohjaa tarvittaessa myös pienryhmiä. Veo konsultoi varhaiskasvatuksen henkilöstöä mm. lasten kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa.

Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Ylöjärven varhaiskasvatuksen kehittäminen tapahtuu säännöllisen arvioinnin ja henkilöstön keskinäisen sekä lasten ja huoltajien kanssa käydyin vuoropuhelun kautta. (Vasu s. 93)

Ylöjärven varhaiskasvatuksessa arvioidaan yksikön toimintasuunnitelmaa, ryhmäkohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa itsearviointin, kyselyjen ja keskustelun keinoin. Itsearviointia toteutetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti Varhaiskasvatuksen laadun perusteet ja suositukset -asiakirjan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään erilaisia dokumentteja. (Vasu s. 94)

Lapsille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia ajatustensa ja mielipiteidensä esittämiseen. Huoltajille järjestetään säännöllisesti tilaisuuksia varhaiskasvatuksen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. (Vasu, s. 94)

Ylöjärven varhaiskasvatusyksiköissä toimintaa arvioidaan Karvin (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) ohjeiden mukaisesti mm. digitaalisen laadunarviointimenetelmä Valssin avulla. Lapset arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa ryhmissä mm. laatupelin avulla.

Toimintasuunnitelmaa arvioidaan pedatiimin vuosikellon mukaisesti päiväkodin johtajan ja henkilöstön välisillä keskusteluilla ja itsearvioimalla. Arvioinnin perusteella valitaan yksikön toiminnan kehittämiskohteet.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan jatkuvan arvioinnin periaatteella huoltajien kanssa Päikky-järjestelmän kautta.

Asiakkaille tehdään päiväkotikotikohtainen kysely ajankohtaisista asioista vähintään 1 kertaa vuodessa. Huoltajille järjestetään mahdollisuus yhteisiin keskusteluihin ja pohdintoihin.